HISTORIA
KATOLICKIEJ
PARAFII

ODBUDOWANA

CZYLI JAK PRZEBUDZIĆ WIERNYCH, DOTRZEĆ DO ZAGUBIONYCH I NADAĆ KOŚCIOŁOWI ZNACZENIE

MICHAEL WHITE
TOM CORCORAN

SERIA NOWEJ EWANGELIZACJI

NOWA EWANGELIZACJA

Seria Nowej Ewangelizacji
Patronat:
Zespół Konferencji Episkopatu Polski do spraw Nowej Ewangelizacji

Odbudowana. Czyli jak przebudzić wiernych, dotrzeć do zagubionych i nadać Kościołowi znaczenie

Tytuł oryginału:
Rebuilt: Awakening the Faithful, Reaching the Lost, and Making Church Matter
Copyright © Ave Maria Press® 2013
Copyright © for the Polish edition by INVEST-DIRECT
– Wydawnictwo Przystanek Jezus® Official Trademark Representative
Gubin, 2013

First published in the United States by Ave Maria Press® 2013.
All rights reserved. No part of this book may be used or reproduced in any manner whatsoever, except in the case of reprints in the context of reviews, without written permission from Ave Maria Press®, Inc., P.O. Box 428, Notre Dame, IN 46556, U.S.A.

Tłumaczenie:
Krzysztof Zabawa

Redakcja serii:
Piotr Sowa

Okładka, DTP:
ThinkGod
www.thinkgod.pl

Wydawnictwo Przystanek Jezus®
ul. Kresowa 258, skr. poczt. 39
66-620 Gubin
www.przystanekJezus.pl
e-mail: wydawnictwo@przystanekJezus.pl

Zamówienia:
Księgarnia Przystanek Jezus
www.ksiegarniaPJ.pl

Druk i oprawa:
Drukarnia Perfekt J. R. Zięba
www.perfektdruk.com.pl

Wydanie I

ISBN: 978-83-63739-04-1

ODBUDOWANA – OPINIE O KSIĄŻCE

„Odbudowana" to świetny materiał dla parafii poszukujących nowych pomysłów i świeżego spojrzenia na przyprowadzanie wiernych bliżej Chrystusa w trzecim tysiącleciu.

Jego Ekscelencja William E. Lori
Arcybiskup Baltimore

„Odbudowana" jest odpowiedzią na najważniejsze wyzwanie, przed którym stoją dzisiaj nasze parafie: jak tworzyć wspólnoty pełnych wiary apostołów, wezwanych do nieustannego nawracania się i służby? Będąc pełną humoru, szczerości i przenikliwości, książka ta jest zarazem fascynującym i praktycznym przewodnikiem dla duchownych i świeckich, którzy Nową Ewangelizację biorą na poważnie.

Jego Ekscelencja Joe S. Vásquez
Biskup Austin

Ta historia odnowy katolickiej parafii to lektura obowiązkowa dla proboszczów i przyszłych proboszczów. Jest wspaniałym świadectwem przemieniającej mocy Bożej miłości, gdy mówimy „tak" naśladowaniu Jezusa w autentycznym apostolstwie, skoncentrowanym na słowie i sakramencie.

John Horn, S.J.
Rektor Seminarium Duchownego Kenrick-Glennon
Archidiecezja St. Louis

To wyjątkowo praktyczny przewodnik, napisany przez dwóch zwyczajnych liderów, którzy wykonali nadzwyczajną pracę. Stawiają przed nami wyzwanie, aby wyciągnąć lekcję z ich doświadczenia kształtowania zdrowej parafii, zbudowanej na fundamencie radykalnego wezwania do ewangelicznej nadziei oraz skoncentrowanej na tworzeniu uczniów i oddanej docieraniu do zagubionych.

Theresa Rickard, O.P.
Dyrektor Wykonawczy
Renew International

Tętniące życiem parafie są niezbędne, jeśli mamy na nowo zaproponować geniusz katolicyzmu ludziom naszych czasów. „Odbudowana" jest bardzo potrzebną i dobrze napisaną książką. White i Corcoran są niezwykle szczerzy, dogłębnie rozumieją realne problemy współczesnych parafii i z pełnym zapałem chcą im pomóc stać się parafiami optymalnymi.

Matthew Kelly
Autor książki *Rediscover Catholicism*

White i Corcoran stawiają przed nami wyzwanie, aby dostrzec fakt, że nasze parafie stały się miejscami wymiany konsumenckiej i jako takie utraciły swoją zdolność przemieniania ludzkiego życia. Autorzy przypominają nam, że w celu odnalezienia naszego zapału i entuzjazmu musimy wrócić do fundamentu głoszenia Słowa Bożego, odnajdywania zagubionych i zachęcania ich do powrotu do domu i włączenia się w jego odbudowywanie.

ks. Richard Vega
Proboszcz parafii p.w. św. Franciszki Rzymianki
Azusa, Kalifornia

Czytelnikowi, który nie jest nastawiony na lekturę opowieści o sukcesie pewnej parafii, „Odbudowana" ukazuje, jak wizja, odwaga, pomyłki, sukces, wnikliwość i łaska wpłynęły na jej przemianę w ewangelizującą wspólnotę.

Susan Timoney
Dyrektor Wykonawczy Wydziału Ewangelizacji i Życia Rodzinnego
Archidiecezja Waszyngtońska

Można by pomyśleć, że z uwagi na to, jak ważny jest temat parafii, napisano o niej wiele wspaniałych książek. Nie napisano. White i Corcoran raczą nas długo wyczekiwaną i szczerą dyskusją na temat misji, posługi i struktur w obrębie parafii. To bardzo przydatny materiał dla wszystkich, którym parafie katolickie są bliskie sercu.

Christopher C. Anderson
Dyrektor Wykonawczy Krajowego Stowarzyszenia Apostolstwa Świeckich

Pokrzepiająco szczera i praktyczna opowieść o tym, jak pewna parafia stała się pełną życia wspólnotą katolicką. Praktyczne propozycje ukazują sposoby kreatywnego rozwoju parafii i jej misji.

Marti R. Jewell
Docent Teologii
Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Dallas

White i Corcoran pokazują w „Odbudowanej", jak można odpowiedzieć na wezwanie Jezusa, aby pozyskiwać uczniów ze wszystkich narodów przez pielęgnowanie zaraźliwej energii i entuzjazmu we współczesnych parafiach katolickich.

o. Neil F. Wack, C.S.C.
Proboszcz parafii Chrystusa Króla
South Bend, Indiana

White i Corcoran szczegółowo opisali to, czego udało się dokonać niewielu katolickim liderom: jak zmienić tradycyjną parafię, aby móc w niej systematycznie ewangelizować. Gratuluję wspaniałej książki!

o. Robert S. Rivers, C.S.P.
Autor książki *From Maintenance to Mission*

Wychodząc od analizy standardowych problemów, które napotkali w swojej parafii, White i Corcoran przedstawiają klarownie, szczegółowo i z humorem konkretną drogę do celu, jakim jest życiodajna parafia katolicka. Lektura tej książki daje nadzieję.

Carol Nevin Abromaitis
Profesor języka angielskiego
Uniwersytet św. Ignacego z Loyoli, Maryland

To teologia praktyczna w najlepszym wydaniu. Gratulacje dla White'a i Corcorana, którzy przejrzyście opisali istotę życia parafialnego w świetle nakazu ewangelicznego: „Idźcie i pozyskujcie uczniów!" Dla każdego proboszcza chcącego pomnożyć zdrowie duchowe swojej parafii to przystępna lektura, od której trudno się oderwać – prawdziwy skarb, drogocenna perła!

Michael J. Begolly
Proboszcz parafii na Wzgórzu św. Piotra
New Kensington, Pennsylvania

PRZEDMOWA

Jednymi z najbardziej satysfakcjonujących obowiązków, które należą do mnie jako arcybiskupa, są wizytacje w parafiach. Gdyby zależało to ode mnie, spędzałbym w nich więcej czasu. W archidiecezji nowojorskiej parafie są bardzo zróżnicowane. Jednak bez względu na ich wielkość, charakterystykę czy uwarunkowania kulturowe i językowe są one pełne ludzi, którzy kochają swoje parafie. Parafia natomiast jest „linią frontu" Kościoła i Nowej Ewangelizacji! I właśnie dlatego jestem pod ogromnym wrażeniem tej książki. *Odbudowana* jest po prostu historią parafii, napisaną z perspektywy proboszcza i świeckiego katechety.

PARAFIA JEST „LINIĄ FRONTU" KOŚCIOŁA I NOWEJ EWANGELIZACJI!

Ksiądz Michael White, którego znam od wielu lat, i jego duszpasterski współpracownik, Tom Corcoran, z niezwykłą szczerością i poczuciem humoru opowiadają, co im się przydarzyło. Droga prób i błędów, sukcesów i porażek, na której nie brakowało nieprzewidzianych doświadczeń, nauczyła ich wiele o życiu parafii. Jednak najważniejszą lekcją dla nich było pokochanie własnej parafii.

W całej treści publikacji autorzy przedstawiają wartościowe i użyteczne metody, które można łatwo zastosować w odmiennych warunkach parafialnych. To cenna pomoc zarówno dla proboszczów, pracowników parafii, jak i samych

parafian. Lecz, nade wszystko, to książka, która Nową Ewangelizację traktuje poważnie, wskazując drogę naprzód i zachęcając innych, aby zrobili to samo. Podejście, które tu napotkacie, jest głęboko zakorzenione w Piśmie Świętym i bardzo proste. Jest ono zarazem na wskroś katolickie w swoim jednoczesnym dążeniu do zaangażowania ludzi „z ławek" na nowo poprzez wzbudzenie w nich zachwytu ich wiarą katolicką oraz docieraniu do tych, których „w ławkach" nie ma.

Bez wątpienia autorzy mają w swoich sercach wiele miejsca dla katolików, którzy już nie praktykują swojej wiary. To grupa ludzi stale rosnąca w naszym kraju[2]; to smutna prawda, która wymaga naszej uwagi i największych starań, aby tę tendencję odwrócić i przyprowadzić ich z powrotem do domu. Potrzebujemy strategii ewangelizacji, która w skali międzynarodowej będzie ukierunkowana na byłych katolików – na szczeblu parafialnym. Taka strategia będzie w coraz większym stopniu stawać się kluczową kwestią w stawianiu kolejnych kroków w życiu parafii i w jej funkcjonowaniu. W tej książce odpowiedź na to pytanie nabiera formy, która jest skuteczna. Z tego powodu *Odbudowana* jest jedną z najważniejszych książek dla duszpasterstwa parafialnego w naszym pokoleniu.

Jeśli kochasz swoją parafię, przeczytaj tę książkę!

Kardynał Timothy Michael Dolan
Arcybiskup Nowego Jorku
27 września, 2012

[2] Tj. w Stanach Zjednoczonych – przyp. tłum.

WSTĘP

> Realizacja naczelnego zadania duszpasterskiego, jakim jest nowa ewangelizacja, obejmująca cały Lud Boży i domagająca się nowej gorliwości, nowych metod i nowego sposobu głoszenia i dawania świadectwa Ewangelii, dziś zwłaszcza potrzebuje kapłanów, którzy bezwzględnie i w pełni przeżywają tajemnicę Chrystusa i potrafią wypracować nowy styl życia duszpasterskiego, w głębokiej jedności z papieżem, biskupami i z innymi kapłanami oraz w owocnej współpracy z wiernymi świeckimi, szanując i rozwijając różne role, charyzmaty i posługi we wspólnocie kościelnej.
>
> – Błogosławiony Jan Paweł II[3]

To książka o Kościele lokalnym, który katolicy nazywają „parafią". Jest nas dwóch – katolicki proboszcz i świecki współpracownik – i pracujemy w parafii od kilku lat. To chyba nasza podstawowa kwalifikacja do napisania tej książki. W zasadzie

[3] *Pastores Dabo Vobis*, Watykan, 1992, 18; http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_25031992_pastores-dabo-vobis_pl.html.

to nasza jedyna kwalifikacja i, prawdę mówiąc, długo nie byliśmy w tym nawet dobrzy.

Jeśli chodzi o parafię, mieliśmy więcej niż wystarczająco drobnych porażek i poważnych katastrof. Słowo „tępota" nawet w najmniejszym stopniu nie oddaje tych wszystkich falstartów i awaryjnych lądowań, których dokonaliśmy. W ich trakcie czuliśmy się zestresowani, wypaleni, pokonani i upokorzeni. Były dni, kiedy chcieliśmy odejść. Dni, które przechodziły w tygodnie i miesiące, kiedy chcieliśmy odejść. Był czas, kiedy naszą jedyną modlitwą było błaganie Boga o to, żeby posłał nas gdzie indziej. Był też czas, kiedy chętnie oddalibyśmy to wszystko za możliwość sprzedawania hot dogów w Camden Yards[4]. Trudno nam było wyobrazić sobie nas samych pracujących w parafii; dzisiaj nie potrafimy sobie wyobrazić pracy gdziekolwiek indziej. Chcemy ci o tym opowiedzieć.

W ramach wyjaśnienia: jesteśmy dosyć przeciętnymi ludźmi. Gdybyś nas spotkał, od razu byś się zorientował. Żaden z nas nie miał najlepszych wyników w szkole, ani nawet bardzo dobrych. Nie wnosimy też do tego projektu wnikliwej wiedzy ani oryginalnych spostrzeżeń. A już na pewno nie jesteśmy wizjonerami. Mimo to dostrzegliśmy coś z zadziwiającego dzieła, które Bóg dokonuje w naszej parafii i w którym jest nam dane brać udział. O tym też chcemy ci opowiedzieć.

Piszemy z myślą o proboszczach, wikarych, katechetach, diakonach, seminarzystach, animatorach i wolontariuszach. Lecz nawet jeśli twoją perspektywą jest kościelna ławka, a wspólnota parafialna nie jest ci obojętna i dostrzegasz jej podstawową i decydującą rolę w swoim życiu, to również książka dla ciebie.

Naszym celem jest podzielenie się refleksją ze wszystkimi, których niepokoi fakt, że wiele parafii nie ma się dzisiaj najlepiej. Do zilustrowania problemu wystarczy jedno proste spostrzeżenie: jedna na trzy osoby wychowane w wierze katolickiej odeszła od Kościoła, co stawia „byłych katolików" na trzecim miejscu w rankingu grup wyznaniowych w USA.

[4] Miejscowy legendarny stadion do gry w baseball – przyp. tłum.

Jest wiele osób gotowych powiedzieć, dlaczego tak się dzieje i jak to naprawić. Jednak wiele z argumentów, które słyszeliśmy, niewłaściwie rozpoznaje problem i pomija istotę sprawy. Naszym zdaniem to problem kulturowy. Kultura to potężna mieszanka wiedzy, wierzeń i wzorów zachowań, która w wyjątkowy sposób charakteryzuje każdą osobę w obrębie danej organizacji; może też być jej największą siłą. Wpływa na wszystko: na entuzjazm i morale, na produktywność i kreatywność, na efektywność i sukces. Jest ważniejsza niż wizja czy misja w świetle tego, co dzieje się w grupie[5]. *Każda* organizacja ma swoją kulturę. Naszym zdaniem największym problemem we współczesnym Kościele jest problem z jego kulturą. Oto jego sedno: problem z parafią. Tak naprawdę to *wyłącznie* problem z parafią.

Parafie duże i małe, stare i młode, rozrastające się i podupadające, miejskie, podmiejskie i wiejskie, na północnym wschodzie, na południowym wschodzie i wszędzie indziej w kraju, hiszpańskojęzyczne, wielokulturowe, azjatyckie i afroamerykańskie – wygląda na to, że one wszystkie mają problemy „kulturowe". I te problemy będą się z pewnością pogłębiać w obliczu gigantycznych zmian, które w coraz większym stopniu wstrząsają Kościołem Katolickim w tym kraju i które – między innymi – prowadzą do masowego zamykania, łączenia i restrukturyzacji parafii.

Sprawy nie idą już tak, jak mogłyby i jak powinny iść, a wygląda na to, że owocne rozmowy o tym, *dlaczego* tak jest i jaki to ma *związek* z masowymi odejściami, są w zasadzie ignorowane. Ceniony przez nas autor, Gabe Lyons, ujął to następująco:

> Kultury są jak chmury: materializują się jako produkty uboczne zaistniałych warunków i przemieszczając się nad sceną wydarzeń, ujawniają najbardziej wpływowe prądy działające w świecie; a kiedy znajdziesz się w ich zasięgu, trudno

[5] Samuel R. Chand, *Cracking Your Church's Culture Code: Seven Keys to Unleashing Vision and Inspiration*, San Francisco, Jossey-Bass, 2011, s. 2.

zorientować się, co tak naprawdę dzieje się dookoła[6].

Naszą książkę adresujemy do tych wszystkich, którzy przeczuwają lub nawet są przekonani, że mogłoby być lepiej – wy to już wiecie, trudno wam po prostu dostrzec, co tak naprawdę się dzieje. Piszemy tę książkę, żeby opisać naszą historię: to, co nam się przydarzyło, czego się nauczyliśmy, i o tym, co wiemy, że sprawdza się w parafii w Timonium w stanie Maryland – na tym konkretnym zakręcie historii.

Nie będziemy się tutaj zajmować kwestiami związanymi z eklezjologią, prawem kanonicznym czy katechetyką. Szerokim łukiem omijamy trudne zagadnienia, na które skądinąd zostały już udzielone odpowiedzi, i staramy się ostrożnie stąpać po grząskim gruncie liturgii. Będziemy się natomiast zajmować „kulturą" naszej parafii. To właśnie ją próbowaliśmy zmienić, stosując nową strategię. Większa frekwencja jest jej pierwszym i widocznym owocem. I choć w naszej okolicy nie przybywa ludzi, to w naszej parafii – owszem. Na dobrą sprawę nie mamy ich już gdzie pomieścić.

Inne owoce naszej nowej strategii to ogromny wzrost datków, rozbudowany wolontariat i posługa wiernych oraz ich wzmożony zapał. To natomiast, czego nie da się tak dokładnie zmierzyć, a jest ważniejsze, to przejawy dynamicznej, autentycznie katolickiej, duchowej odbudowy naszej parafii. Ale to nie wszystko. Powód, dla którego warto przeczytać tę książkę, jest taki, że ty także – z Bożą pomocą – możesz odbudować lub stworzyć silną parafię.

TY TAKŻE MOŻESZ ODBUDOWAĆ LUB STWORZYĆ SILNĄ PARAFIĘ.

Nie twierdzimy, że wiemy wszystko o twojej wspólnocie ani co tam się sprawdzi. Szanujemy twoje wyzwania i starania. I naturalnie przykłady, które tu omawiamy, nie wszędzie zdadzą egzamin. Nasza strategia powinna być dostosowana do warunków panujących w *twojej* parafii, jeśli ma być w ogóle skuteczna. Nie zamierzamy się też upierać, że wszystkie nasze

[6] Gabe Lyons, *The Next Christians: The Good News About the End of Christian America*, New York, Doubleday Religion, 2010, s. 165.

zasady znajdą zastosowanie w twojej parafii. Przewidujemy jednak, że większość.

Bez względu na rodzaj parafii, w której jesteś, styl wspólnoty, której przewodzisz, i bez względu na jej kulturę – możesz stworzyć silną parafię. Patrząc dalej niż ludzie w ławkach i w kierunku ludzi, których tam nie ma, oraz prowadząc zarówno wiernych parafian, jak i nowo przybyłych tak, żeby wzrastali jako uczniowie Jezusa Chrystusa, możesz odbudować kulturę swojej parafii i sprawić, że Kościół odzyska w niej swoje znaczenie.

Jako pomoc w tej drodze, z radością udostępniamy ci dodatkowe materiały zamieszczone na naszej stronie internetowej. Należą do nich wskazówki zatytułowane *Kroki, które możesz podjąć w swojej parafii*, listy kontrolne i inne materiały pomocnicze, które można pobrać za darmo, oraz filmy instruktażowe pt. *Chcesz dowiedzieć się więcej/pójść dalej?* Wszystkie z nich znajdują się w trzeciej części tej książki oraz na stronie: odbudowana.pl.

TO NAPRAWDĘ MOŻLIWE!

SPIS TREŚCI

Odbudowana – opinie o książce 5
Podziękowania 9
Przedmowa 11
Wstęp 13
Wprowadzenie: wygodne parkowanie 18
I. Istota problemu 31
1. Kościół nie jest łatwy 33
2. Faryzeusze w sercu 44
II. Droga do rozwoju 57
3. Ludzie zagubienie i Kraina Pobożności 59
4. Walka na niebie 72
5. Piękne kościoły i inne kłamstwa 90
III. Rozwijanie strategii 109
6. „Chodzi o weekend, głupcze!" 111
7. Mobilizacja następnego pokolenia 143
8. Postaw na przesłanie 159
9. Buduj od dołu 182
10. Nie oszukuj Boga 205
11. Pozwól parafii wyjść z ławek 225
12. Odnowiciele 244
13. Zakochać się 265
14. Dowódź tam, gdzie służysz 288
15. To możliwe! 303
Dodatek A • Kultura naszej parafii: przykład zmiany w szczegółach 311
Dodatek B • Kilka (z wielu) rzeczy, których jeszcze nie wiemy 318
Dodatek C • Istota zmiany: Misja, wizja i strategia 325
Bibliografia 331
O Autorach 341

MODLITWA DO NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY GWIAZDY NOWEJ EWANGELIZACJI

Maryjo,
w poranek Pięćdziesiątnicy
wsparłaś swą modlitwą
początek ewangelizacji,
podjętej przez Apostołów
za sprawą Ducha Świętego.

Także dzisiaj,
w czasach niepokoju i nadziei,
otaczaj nieustannie opieką
i prowadź Kościół,
który spełniając nakaz Chrystusa Pana
niesie dobrą nowinę o zbawieniu
ludziom i narodom
we wszystkich zakątkach ziemi.

Wskazuj nam drogi życia,
umacniaj w godzinie próby,
abyśmy dochowując wierności Bogu i człowiekowi
umieli z pokorą i odwagą
przekazywać na falach eteru
umysłom i sercom wszystkich ludzi
radosną wieść o Chrystusie,
Odkupicielu człowieka.

Maryjo,
Gwiazdo Ewangelizacji,
Prowadź nas! Amen.

Joannes Paulus PP.